

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2909/2022
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Зорана Хаџића, Мирјане Андријашевић и Весне Субић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Вуковић, адвокат из ..., против туженог Института за онкологију Војводине, са седиштем у Сремској Каменици, кога заступа пуномоћник Оливер Зевеђи, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1863/22 од 10.05.2022. године, на седници одржаној 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1863/22 од 10.05.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1863/22 од 10.05.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 1468/21 од 24.02.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада у износу од 93.758,75 динара са затезном каматом почев од 13.11.2021. године до исплате, као и износ од 18.897,73 динара на име затезне камате обрачунате до доспелости до 12.11.2021. године, као и да му на име регреса за коришћење годишњег одмора исплати износ од 78.697,76 динара са затезном каматом од 13.11.2021. године до исплате и затезну камату у износу од 15.363,58 динара обрачунату од доспелости до 12.11.2021. године и **ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка са припадајућом каматом.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове ревизијског поступка од 66.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 1468/2021 од 24.02.2022. године, одбијен је предлог туженог за прекид поступка. Усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године, исплати појединачне износе са законском затезном каматом, као и обрачунату законску затезну камату на наведене износе, све ближе одређено у изреци пресуде.

Обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 55.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ослобођен је тужилац обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 1863/22 од 10.05.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права. Предложио је да се о ревизији одлучи као изузетно дозвољеној, у смислу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су услови за одлучивање о посебној ревизији туженог, ради уједначавања судске праксе о праву запослених у јавним службама као корисницима буџетских средстава на исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог на радном месту - ... у Одељењу за ... у Служби за ... (...) са коефицијентом од 8,06. У спорном периоду од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао плату на тај начин што је коефицијент радног места тужиоца множио са основицом (на том радном месту) коју објављује Влада РС након чега би добијени износ упоређивао са минималном зарадом те уколико би тако добијени производ био нижи од износа минималне зараде тужени је вршио допуну плате до висине минималне зараде. Тужени је тужиоцу у спорном периоду исплаћивао плату у висини минималне зараде након што би вршио корекцију јер је плата тужиоца за сваки месец спорног периода, осим за новембар 2019. и фебруар 2021. године, била нижа од износа минималне зараде. У листама за обрачун плате тужиоца није посебно исказана накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. У недостатку параметара за обрачун тражених трошкова, обрачун накнаде трошкова у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора извршен је вештачењем применом најповољнијих критеријума у тренутно важећим ПКУ РС према којима је накнада трошкова за исхрану опредељена у износу од 250,00 динара бруто дневно, а накнада трошкова за регрес у висини од 1/12 минималне зараде на месечном нивоу. По мишљењу судског вештака економско-финансијске струке неисплаћени топли оброк за тужиоца у спорном периоду износи 93.758,75 динара, а обрачуната законска затезна камата до дана вештачења, износи 18.897,73 динара, док неисплаћени регрес за коришћење годишњег одмора, у истом периоду износи 78.697,76 динара, а обрачуната законска затезна камата износи 15.363,58 динара.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили и туженог обавезали да му исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у спорном периоду утврђен вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужиоцу исплаћивала минималну зараду следи да тужиоцу није исплаћен топли оброк и регрес, па је тужена дужна да му ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, правном аналогијом, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиоца.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 42/91 ... 83/14) прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатност односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потреба грађана и организација, као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана Закона, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ број 106/18), у одредби члана 90. одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

Одредба члана 91. Посебног Колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе

(„Службени гласник РС“ број 96/19 и 58/19) одређује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плата, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2.), а основна плата припада запосленом који ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе Закона, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене здравственим установама.

Према ставу Врховног касационог суда усвојеном на седници Грађанског одељења одржаној 05.07.2022. године, запослени којима се плате исплаћују у висини вредности минималне зараде у јавним службама, као корисницима буџетских средстава, остварују право на накнаду трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора по основу рада, применом коефицијента за обрачун и исплату плата у којем је садржан додатак на име тих накнада и саставни је део коефицијента за сваког запосленог.

У конкретном случају, тужилац је запослен у здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун његове плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Како је одредбом члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену одредаба члана 118. став 1. тач. 5) и 6) Закона о раду, као и да посебним колективним уговорима за запослене у јавним службама није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. То право није предвиђено ни Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ број 106/18), као ни Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“ број 96/19 и 58/19), нити претходно важећим Посебним

колективним уговором из 2010. године. С обзиром на то да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у утуженом периоду тужиоцу исплаћивана кроз коефицијент за обрачун његове плате, тужиоцу не припада право на додатну исплату накнаде ових трошкова коју тужбом потражује, без обзира на чињеницу да му је плата исплаћивана у висини минималне зараде.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој, на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку припадају трошкови тог поступка на име ангажовања пуномоћника из реда адвоката, за састав одговора на тужбу у износу од 9.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара, за састав жалбе и ревизије у износу од по 18.000,00 динара, све применом важеће Адвокатске тарифе („Службени гласник РС“, бр. 37/21 од 14.04.2021. године), због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа - судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић